

Läromedelsanalys av *Den oförglömliga hamburgaren*

Ett läromedel för kreativt skrivande

Ulrika Heir, 40318

Magisteravhandling i pedagogik

Handledare: Ria Heilä-Ylikallio

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier

Åbo Akademi

2020

Abstrakt

Författare	År
Heir Ulrika	2020
Titel	
Läromedelsanalys av <i>Den oförglömliga hamburgaren</i> – Ett läromedel för kreativt skrivande.	
	Sidantal
Opublicerad avhandling för magisterexamen i pedagogik	45
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier	
Referat	
<p>Temat för denna avhandling är kreativt skrivande. Temat behandlas genom en läromedelsanalys. Det analyserade läromedlet är boken <i>Den oförglömliga hamburgaren</i>. Boken är ett läromedel i kreativt skrivande och riktas till elever i årskurs 3-4. Boken är skriven av författaren Katarina von Numers-Ekman och utgiven av Schildts & Söderströms.</p> <p>Temat är relevant i dagens samhälle eftersom skrivpedagogiken ständigt förändras och får nya inslag. Inom skrivpedagogiken har kreativt skrivande tidigare inte fått mycket utrymme. I kombination med kreativt skrivande har även läromedel en central roll i denna avhandling. I teorikapitlet diskuteras läromedel ur en historisk synvinkel. Läromedel diskuteras inte mycket i olika medier idag, men de är ändå en stor del av undervisningen.</p> <p>Läromedelsanalysen baserar sig på teori om kreativt skrivande. Ett övergripande tema inom teorin är lekens betydelse för barns språkutveckling. Utöver detta presenteras fyra centrala aspekter kring kreativt skrivande. Dessa centrala aspekter är fantasi, modaliteter, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande. Dessa centrala aspekter förklaras och diskuteras grundligt. För läromedelsanalysen skapades ett analyschema, vilket innehåller de olika centrala aspekterna. I anknytning till analyschemat finns även en sammanfattning, vilken hittas under rubriken bilagor. Utöver detta presenteras och diskuteras resultatet av läromedelsanalysen i slutet av avhandlingen. Avhandling diskuteras även i Läromedelsväktarna, vilket presenteras närmare i inledningen.</p>	
Sökord: Kreativt skrivande, läromedel, läromedelsanalys	

Innehåll

Abstrakt	
1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.3 Läromedlet	2
1.4 Läromedelsväktarna	3
1.5 Avhandlingens fortsatta disposition	5
2 Kreativt skrivande och läromedel	6
2.1 Kreativitet och lek	6
2.2 Kreativitetsdiskursen	8
2.3 Läroplanen	10
2.4 Skrivandets modaliteter	10
2.5 Kollaborativt skrivande och individuellt skrivande	11
2.6 Ordkonst	14
2.7 Läromedel	14
3 Metod	16
3.1 Precisering av syfte	16
3.2 Hermeneutik	16
3.3 Analysprocessen	18
3.4 Tillförlitlighet och trovärdighet	20
4 Resultat	21
4.1 Modaliteter	21
4.2 Fantasi	23
4.3 Kollaborativt skrivande	24
5 Diskussion	27

5.1 Resultatdiskussion	27
5.2 Metoddiskussion	28
5.3 Förslag på fortsatt forskning	30
Litteraturförteckning	43

Figurer

Figur 1: Ett rum för kreativt akademiskt skrivande. Jørgensen & Askeland, s.17.

Figur 2: Discourses of writing and learning to write. Ivanič, s. 225.

Figur 3: Stages of collaborative writing. Darus, Rbuaee, Ab, s.140.

Figur 4: Exempel på modaliteter i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.26.

Figur 5: Exempel på fantasi i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.52.

Figur 6: Exempel på kollaborativt skrivande i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.59.

Figur 7: Exempel på gränsfall i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.18.

Tabeller

Tabell 1: Sammanfattning av resultat.

Bilagor

Bilaga 1: Läromedelsanalys

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Temat för denna avhandling är kreativt skrivande. Temat behandlas med hjälp av en läromedelsanalys av läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren*. Läromedlet är utformat för att uppmuntra till kreativt skrivande och riktar sig till elever i årskurs 3-4. Läromedlet beskrivs som en aktivitetsbok.

Mitt eget intresse för ämnet kommer från att jag vill utveckla undervisningen i modersmål och få in mer kreativt skrivande så att eleverna får öva sin kreativitet. Jag vill med denna avhandling även lyfta fram att skrivandet har många fler delar än endast den alfabetiska. Lundberg och Werner (2014) uttrycker det som att: ”Trots att akademiskt skrivande erkänns som en del av det vetenskapliga arbetet, utmanas den akademiska textens format och uttryck sällan”. Skrivandets modaliteter och olika diskurser är något som sällan får lika mycket synlighet som det traditionella sättet att skriva på får. Skrivandets modaliteter och kreativt skrivande kommer att presenteras i teoridelen.

I denna avhandling presenteras även leken som en central del av barns språkutveckling. Leken är en del av det kreativa skrivandet och en gemensam nämnare är att man vill komma åt glädjen och att lärandet ska ses som något lustfyllt. Barnet lär sig tillsammans med andra jämnåriga och även vuxna via leken.

Inom denna läromedelsanalys har ett specifikt läromedel granskats kritiskt, vilket är viktigt då läromedel inte diskuteras så flitigt i media idag. I teoridelen kommer även läromedel att presenteras ur en mer historisk synvinkel. Läromedel är en central del av lärarens arbete och därför är detta relevant för såväl klasslärarstudier som lärare ute på fältet. Läromedel kan se väldigt olika ut idag och det finns många alternativ att välja mellan. Detta gör det ännu mer relevant att noga granska och diskutera de läromedel som finns på marknaden för att överväga för- och nackdelar.

Jag har själv alltid tyckt om att skriva och skrev många berättelser under min uppväxt. Jag har alltid föredragit att skriva med hjälp av fantasin och samtidigt fört in mina egna intressen och upplevelser i mina texter. Jag ser kreativt skrivande som en lekfull och viktig del av undervisningen och vill som lärare att mina elever ska få en positiv syn på sitt eget skrivande.

Sedan jag under min studietid blev bekant med begreppet multimodalitet har jag reflekterat över hur vi i vårt samhälle oftast syftar på enbart alfabetisk text när vi pratar om text. I modersmålsundervisningen är det också den typ av text som får stor uppmärksamhet. Jag vill med min avhandling väcka tankar kring detta. Den alfabetiska texten ska självklart vara en del av undervisningen men den bör varieras med andra modaliteter.

I dagens multimodala samhälle omringas vi av text som inte endast är alfabetisk. Det samhälle som dagens elever växer upp i består av text i form av till exempel bilder och därför är det en relevant del av undervisningen att de också ska få diskutera, analysera och producera sådan typ av text i skolan. Det kommer att krävas av dem i deras framtida yrkeskarriärer, men även i deras vardag.

1.2 Syfte

Syftet med denna avhandling är att analysera läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* och att ta reda på hur läromedlet stöder kreativt skrivande. För att kunna göra detta behöver jag utgå från skrivteori, teori i anknytning till kreativt skrivande och tidigare läromedelsforskning för att skapa ett trovärdigt analysinstrument.

För att göra detta kommer jag att skapa ett analysinstrument bestående av olika aspekter som jag kommit i kontakt med och valt ut genom att granska och inspireras av tidigare läromedelsforskning, speciellt mycket gällande kreativt skrivande. Här utgör Ross Ivaničs kreativitetsdiskurs en central del.

1.3 Läromedlet

Materialet jag använt mig av i min läromedelsanalys är ett läromedel i kreativt skrivande. Boken heter *Den oförglömliga hamburgaren* och beskrivs som en aktivitetsbok i kreativt skrivande. Boken är skriven av författaren Katarina von Numers-Ekman. Förlaget som gett ut boken år 2019 är Schildts & Söderströms. Boken riktar sig till elever i årskurserna 3-4 och består av 20 kapitel med olika typer av övningar. Övningarna görs både individuellt och kollaborativt. Övningarna innefattar allt från att skriva berättelser, hitta på egenskaper för olika figurer, rita beskrivande bilder och så vidare.

På baksidan av boken beskrivs uppgifterna som öppna och att de utgår från elevens egen kreativitet. På baksidan av boken kan man även läsa att uppgifterna i boken lämpar sig både för de elever som tycker om att skriva och för dem som tycker det är svårt. Illustrationerna fångar en stor del av uppmärksamheten och de är gjorda av Fredrika Ottoson. (von Numers-Ekman, 2019.)

Innan jag bekantade mig med boken hade jag aldrig stött på ett läromedel i kreativt skrivande. Jag tror personligen inte att så många är medvetna om att det finns läromedel i kreativt skrivande. Min förhandsuppfattning var att boken nog kommer att innehålla mycket friskrivning och att eleverna säkert ska skriva egna påhittade berättelser. Jag hade en ganska snäv uppfattning av vad man kunde göra i klassrummet för att öva kreativt skrivande och såg därför detta samtidigt som en möjlighet för mig att få värdefulla idéer för mitt framtida yrke som klasslärare.

Utöver läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren*, vilken riktar sig till elever i årskurserna 3-4, finns det nu även en ny bok i samma serie. Den nya boken med namnet *Den magiska tandkrämen* riktar sig främst till elever i årskurserna 5-6. *Den magiska tandkrämen* är även den en aktivitetsbok i kreativt skrivande.

Författaren Katarina von Numers-Ekman bor i Kyrkslätt med sin familj. Hon har verkat som finlandssvensk läsambassadör 2014-2017. Numera är hon ombudsman på Svenska kulturfonden. Hon var den första att utses till en finlandssvensk läsambassadör. Hon är även känd för sina verk *Konrad och Kornelia*, *Singer och En annan Bea Bladh*. *Konrad och Kornelia* fick en nominering till Finlandia Junior-priset 2010.

1.4 Läromedelsväktarna

Denna avhandling har gett mig som skribent möjligheten att få delta i programmet Läromedelsväktarna. I programmet Läromedelsväktarna diskuteras olika läromedel. Läromedelsväktarna är ett forum för läromedelskritik där läromedel diskuteras och får synlighet. Programmet produceras vid Åbo Akademi. Programmet är ett samarbete mellan FPV, CLL och EduLab. I ett avsnitt av programmet medverkar jag själv med min avhandling tillsammans med författaren av läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* Katarina von Numers-Ekman och min handledare Ria Heilä-Ylikallio.

Boken vi diskuterar i programmet heter *Den oförglömliga hamburgaren* och beskrivs som en aktivitetsbok i kreativt skrivande. Boken är skriven av författaren Katarina von Numers-Ekman. Förlaget som gett ut boken år 2019 är Schildts & Söderströms. Boken riktar sig till elever i årskurserna 3-4 och består av 20 kapitel med olika typer av övningar. Övningarna görs både individuellt och kollaborativt. Övningarna innefattar allt från att skriva berättelser, hitta på egenskaper för olika figurer, rita beskrivande bilder och så vidare.

Katarina von Numers-Ekman beskriver i avsnittet kreativt skrivande som en form av skrivande där man inte fokuserar på rätt och fel gällande exempelvis stavning. Hon berättade att hon med sitt läromedel vill väcka en lust att skriva och fantisera. Vi diskuterade hur vi alla tre var överens om att kreativt skrivande ska vara något som väcker glädje och man ska få känna sig stolt över sin egen text och att man själv har hittat på den och vet vad som händer. Ingen annan kan säga om det är rätt eller fel.

Vi var alla även överens om att kreativt skrivande ska vara lekfullt och ge en känsla av att man själv är en författare som skapar sin egen historia. Katarina von Numers-Ekman påpekar i vår diskussion att man i läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* bekantar sig med olika genrer. Läromedlet innehåller övningar med exempelvis ett recept, en tankekarta, en dikt och en bruksanvisning.

Vi diskuterade även utgående från Silverström och Rautopuros (2015) tankar kring utvärdering i modersmål och litteratur. En aspekt vi kom in på var vikten av lärarfortbildning inom skrivundervisning. Jag tror personligen att många lärare har viljan att stöda sin elevers skrivande på alla områden, även det kreativa skrivandet, men att de inte vet hur de ska göra det. Katarina von Numers-Ekman hoppas att hennes läromedel ska fungera som ett stöd för de lärare som vill använda kreativt skrivande, men inte vet hur de ska göra. Hon poängterar att man kan använda hennes läromedel som inspiration för att själv modifiera övningarna eller använda dem på andra sätt för att anpassa efter klassens behov. *Den oförglömliga hamburgaren* lämpar sig utmärkt för att återanvända övningarna och ändra dem eller byta teman. Eftersom läromedlet innehåller olika genrer och typer av övningar kan man som lärare själv styra vad man vill fokusera på och vad klassen behöver öva vid ett specifikt tillfälle.

Vi diskuterade även hur vi hoppas att läromedel som detta ska kunna motivera även de elever som sedan tidigare har en uppfattning av att de inte tycker att det är roligt att skriva. Katarina

von Numers-Ekman berättar att hon vill att även de elever som upplever det svårt att skriva ska kunna känna att de lyckas. Hon beskriver hur hela läromedlet har en progression där de flesta kapitel börjar med en lite enklare uppgift för att komma igång och få känslan av att man lyckas. Därefter bygger uppgifterna på varandra och utvecklas till mer utmanande.

Personligen lyfter jag i vår diskussion fram att jag uppskattar de övningar där det finns en tidsaspekt. Jag anser att det hjälper de elever som har svårt att komma igång. Då de vet tidsramarna kan de jobba i lugn och ro, men de vet när de förväntas vara klara. Det finns exempelvis en övning där eleverna har 3 minuter på sig att hitta på olika nonsensord. Denna övning fungerar bra som en inledning till en lektion. Katarina von Numers-Ekman vill att det ska vara enkelt att komma igång med den första övningen, för att ge eleven självförtroende att jobba vidare.

Avslutningsvis hann vi under vår givande diskussion även nämna uppföljaren *Den magiska tandkrämen*. Den riktar sig till årskurserna 5-6. Läromedlet *Den magiska tandkrämen* innehåller varierande uppgifter som långt påminner om dem vi redan bekantat oss med i *Den oförglömliga hamburgaren*. Uppgifterna är mer utmanande, men bygger på samma progression. Layouten är likadan i de båda läromedlen. *Den magiska tandkrämen* innehåller 24 kapitel. Katarina von Numers-Ekman lyfter fram att uppföljaren innehåller lite längre instruktioner. Avsnittet av Läromedelsväktarna kommer att finnas på Youtube för den intresserade. En länk till avsnittet finns i litteraturförteckningen.

1.5 Avhandlingens fortsatta disposition

Avhandlingen består vidare av fyra kapitel. Nästa kapitel kommer att bestå av teori kring kreativt skrivande och läromedel, samt deras centrala delar. Dessa centrala delar och teorin kring dem utgör grunden för min läromedelsanalys.

I det tredje kapitlet presenteras metoden för avhandlingen. Där presenteras forskningsansatsen och analysprocessen. I det fjärde kapitlet presenteras resultatet för läromedelsanalysen. Resultatet kategoriseras enligt de centrala delar som beskrevs i teorikapitlet.

Avslutningsvis diskuteras resultatet av läromedelsanalysen och metoden som använts, samt att förslag på fortsatt forskning presenteras.

2 Kreativt skrivande och läromedel

I detta kapitel presenteras den teori kring kreativt skrivande och läromedel, vilken avhandlingen bygger på. Det övergripande temat är lekens betydelse för barns språkutveckling. Inom detta tema finns även några centrala aspekter. De centrala aspekterna är kreativitet, skrivandets modaliteter, kollaborativt skrivande och läroplanens syn på kreativt skrivande. Teorin som presenteras nedan utgör även grunden för min läromedelsanalys. Teorin har valts ut baserat på syftet för avhandlingen.

2.1 Kreativitet och lek

Kreativitet och inspiration hänger samman på många olika sätt, exempelvis genom att kreativiteten föds ur inspirationen. Granwald (2019) beskriver kreativitet som ett tillstånd av lekfullhet där man kan bryta sig fri från ett invariant sätt. Vygotskij (1995) menar att kreativitet är en aktivitet som skapar någonting nytt och att den skapande fantasin ser olika ut under olika perioder av barndomen. Han nämner även att barndomen kan ses som den tid när fantasin är som mest utvecklad.

Kreativitet och fantasi finns i lek. Leken spelar en stor roll vid barns språkinläring och Østern (1994) berättar om kombinationen av språk och lek. Hon understryker att många forskare visat på kopplingen mellan kognitiv utveckling och symbolisk lek. Hon pekar även på betydelsen av symbolanvändning i leken och hur man genom denna även kan lära sig språk via lek. Vidare diskuterar hon vuxnas deltagande i barns lek och hur barn gärna vill att vuxna deltar.

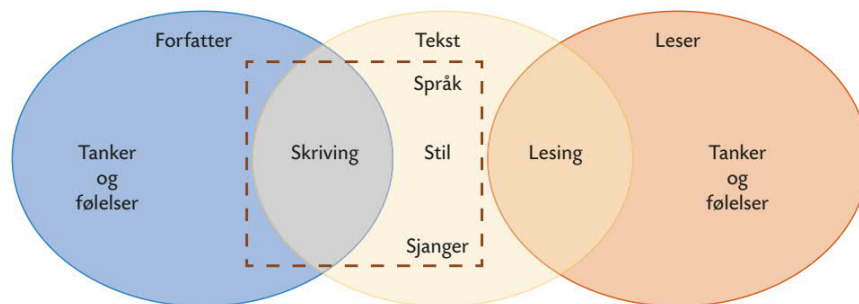
Svensson (2005) presenterar, i samma banor som Østern (1994), lekens betydelse för barn vid kognitiv inläring. Hon hävdar att lek underlättar barnets läs- och skrivinläring. Barnet blir genom leken medveten om språket. Hon argumenterar även om fördelen för barn att leka tillsammans med andra barn och vuxna. Lek ska på detta sätt vara något roligt som förknippas med glädje, samtidigt som man utvecklar språket. Även Selander (2017) betonar vikten av att lärandet och leken ska vara något lustfyllt som ger en känsla av glädje.

Lekens betydelse kommer fram i situationer där inläring sker tillsammans med andra människor och i meningsfulla situationer. En grundläggande fråga blir då hur man som lärare kan skapa dessa meningsfulla situationer där inläringen sker. Läraren behöver planera så att

leken bygger på något som eleven lärt sig sedan tidigare och på så sätt bygger vidare på kunskapen. Leken kan för äldre elever även bestå av gemensamma samtal med andra elever och lärare. (Kullberg & Nielsen, 2008.)

Lek kan ses som en kollektiv och skapande process. Detta innebär att man inte bara kommunicerar om specifikt det tema man har en konversation om, utan även att man lär sig av hur de andra i leken kommunicerar. Detta fenomen kallas för metakommunikation, kommunikation om att kommunicera. Leken blir en källa för inläring eftersom man då kommunicerar på olika plan och med olika hjälpmedel eller symboler. Barn lär av andra barn i leken. (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003.)

Jørgensen och Askeland (2019) funderar över vad kreativt akademiskt skrivande är. De diskuterar huruvida det handlar om en kreativ tanke eller en hel kreativ process, vilken pågår medan man skriver. En tanke eller idé behöver inte vara ny för att vara kreativ, en kreativ process kan ske medan man utforskar tidigare tankar genom sitt eget skrivande och skapande. Vidare resonerar skribenterna kring att det kreativa akademiska skrivandet uppstår i något de kallar för ett skapande rum.

Figur 1. Ett rum för kreativt akademiskt skrivande. Jørgensen & Askeland, s.17.

Jørgensen och Askeland (2019) beskriver bilden som så att skrivandet är det centrala och det som tar mest plats i kvadraten. Även om skrivandet är det centrala i det skapande rummet finns det samtidigt utrymme för skribentens tankar och känslor. Inom det skapande rummet finns det även utrymme för variation gällande genrer, språk och stil.

Kreativt skrivande kan även jämföras med lek. Genom lek behöver man ta till sig regler och följa dem, men det finns även utrymme för olika sätt att uttrycka sig och vara kreativ. Detta går att applicera även på skrivandet. Detta gäller även det faktum att man genom lek kan skapa en egen värld tillsammans med andra. Man väljer själv vilka situationer man ställs inför och vilka miljöer man rör sig i. Det är många aspekter som gör att lek och skrivande går att jämföra. Både lek och skrivande är kreativa situationer. (Jørgensen & Askeland, 2019.)

2.2 Kreativitetsdiskursen

Det forskas hela tiden om skrivandet som fenomen och man hittar nya sätt att se på det. Skrivandet delas in i olika delar. Ivanič (2004) delar i sitt ramverk in det i olika diskurser. De olika diskurserna baserar hon på tankar kring skrivandet, tankar kring hur man lär sig att skriva och hur man pratar om att skriva. Ivanič menar att det sedan tidigare finns en allmän uppfattning om att skrivandet och mönster kring det inte har något att göra med vilken typ av text man skriver. Detta ställer hon sig kritisk till och skriver att enligt henne så kan man identifiera olika mönster i de olika diskurserna hon tagit fram. För denna avhandling är kreativitetsdiskursen den mest relevanta, men det finns även samband med processdiskursen som passar in på kreativt skrivande. (Ivanič, 2004.)

Den mest relevanta av diskurserna hon presenterar är alltså kreativitetsdiskursen. Inom kreativitetsdiskursen fokuserar man inte på lingvistik i texten utan på innehållet och vilken stil författaren valt att använda. Skrivandet kopplas till författarens kreativitet och fantasi. Fokus ligger på textens innehåll. Författaren är den som skapar meningen med texten genom att skriva om teman som är valda av personliga intressen. Man frångår inom denna diskurs den formella synen på vad som är bra respektive dåligt med texten, eftersom man fokuserar på författarens egen tolkning och inte på lingvistik. Inom kreativitetsdiskursen anser man att man lär sig att skriva genom att skriva och att man ska uppmuntras till att skriva så mycket som möjligt. Sammanfattningsvis handlar kreativitetsdiskursen om att uttrycka sig kreativt. (Ivanič, 2004.)

Figuren nedan beskriver de olika diskurserna. Här ser man tydligt att de olika diskursernas innehåll och aspekter överlappar varandra. Detta innebär att de olika diskurserna kan innehålla liknande aspekter och påminna om varandra till en viss del. Om man fokuserar på kreativitetsdiskursen ser man att beskrivningarna inte är tydligt inrutade enbart för den diskursen, utan att de sträcker sig över till andra diskurser också. (Ivanič, 2004.)

<i>Discourses</i>	<i>Layer in the comprehensive view of language</i>	<i>Beliefs about writing</i>	<i>Beliefs about learning to write</i>	<i>Approaches to the teaching of writing</i>	<i>Assessment criteria</i>
1. A SKILLS DISCOURSE	THE WRITTEN TEXT ▲	Writing consists of applying knowledge of sound–symbol relationships and syntactic patterns to construct a text.	Learning to write involves learning sound–symbol relationships and syntactic patterns.	SKILLS APPROACHES <i>Explicit teaching</i> 'phonics'	accuracy
2. A CREATIVITY DISCOURSE		Writing is the product of the author's creativity.	You learn to write by writing on topics which interest you.	CREATIVE SELF-EXPRESSION <i>Implicit teaching</i> 'whole language' 'language experience'	interesting content and style
3. A PROCESS DISCOURSE	THE MENTAL PROCESSES OF WRITING	Writing consists of composing processes in the writer's mind, and their practical realization.	Learning to write includes learning both the mental processes and the practical processes involved in composing a text.	THE PROCESS APPROACH <i>Explicit teaching</i>	?
4. A GENRE DISCOURSE	THE WRITING EVENT ▼	Writing is a set of text-types, shaped by social context.	Learning to write involves learning the characteristics of different types of writing which serve specific purposes in specific contexts.	THE GENRE APPROACH <i>Explicit teaching</i>	appropriacy
5. A SOCIAL PRACTICES DISCOURSE		Writing is purpose-driven communication in a social context.	You learn to write by writing in real-life contexts, with real purposes for writing.	FUNCTIONAL APPROACHES <i>Explicit teaching</i> PURPOSEFUL COMMUNICATION <i>Implicit teaching</i> 'communicative language teaching' LEARNERS AS ETHNOGRAPHERS <i>Learning from research</i>	effectiveness for purpose
6. A SOCIOPOLITICAL DISCOURSE	THE SOCIOCULTURAL AND POLITICAL CONTEXT OF WRITING	Writing is a sociopolitically constructed practice, has consequences for identity, and is open to contestation and change.	Learning to write includes understanding why different types of writing are the way they are, and taking a position among alternatives.	CRITICAL LITERACY <i>Explicit teaching</i> 'Critical Language Awareness'	social responsibility?

Figur 2. Discourses of writing and learning to write. Ivanič, s. 225.

Pulls (2019) diskuterar i sin avhandling Ivaničs diskurser och lyfter fram att de olika diskurserna ofta förekommer tillsammans när man pratar om skrivandet eller i skrivundervisningen. Hon poängterar även att Ivaničs ramverk lämpar sig för att användas vid analys av föreställningar om skrivandet. Pulls översätter sedan Ivaničs diskurser och har även konstruerat två egna diskurser som tillägg till ramverket. Hon motiverar sina tillägg med att tydliggöra att det i hennes avhandling framkommer tendenser som inte går att kategorisera i någon av ramverkets diskurser.

Som tidigare nämndes går kreativitetsdiskursen och processdiskursen in i varandra till en viss del. Processdiskursen kan relateras både till den kognitiva och den praktiska delen av en skrivprocess. Som namnet berättar är processen det relevanta och den färdiga produkten är inte det som sätts i fokus. Man vill i processen beakta elevens utveckling när det gäller att skriva i olika genrer. Pulls (2019) lyfter fram problemet med att man tidigare i bedömningen fokuserat på den färdiga produkten men att man genom processdiskursen fokuserar på hela skrivprocessen. Detta ger utrymme för förbättring och utveckling, vilket är en stor del av en skrivprocess.

Tjernberg (2016) skriver om processinriktat skrivande, vilket hänger ihop med den nyare synen på att inte endast beakta den färdiga produkten utan hela utvecklingen och skrivprocessen. Detta nämner också Ivanič genom sin processdiskurs. Som Tjernberg skriver ställer det nya krav på läraren, som då inte bara behöver ha kunskap om skrivande utan också om själva lärprocessen kopplad till skrivande. Detta för att kunna bedöma eleverna rättvist.

Björklund och Svenlin (2019) identifierar i sin studie av skrivsamtal två diskursiva huvudmönster kopplade till kreativt skrivande. Det första är beskrivande och detaljrikt. Där kunde de i sin studie identifiera detaljerade beskrivningar av miljö, sinnesuttryck och händelser. Det andra diskursiva huvudmönster de identifierat är fantasi och frihet. Här betonar man elevens utrymme att fritt hitta på och fantisera. De uttrycker det som att: ”Eleven har fria händer att själv utforma texten”.

2.3 Läroplanen

I *Grunderna för läroplan för den grundläggande utbildningen* nämns kreativt skrivande inte konkret men man uppmanar bland annat till att eleverna ska få kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Kreativt skrivande nämns inte som begrepp utan man använder endast termen kreativt. Eleverna ska få uttrycka sina inre tankar och upplevelser med hjälp av fantasi, vilket är en central del av det kreativa skrivandet. Eleven ska även få producera text både individuellt och tillsammans med andra. (Utbildningsstyrelsen, 2014.)

I läroämnets uppdrag för modersmål och litteratur framkommer tydligt att eleven ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet. Eleven ska även få utveckla sitt vardagsspråk och få en vidgad textsyn. Här nämns heller inte kreativt skrivande som begrepp utan man uppmanar till möjligheter för eleverna att utveckla sin kreativitet. (Utbildningsstyrelsen, 2014.)

2.4 Skrivandets modaliteter

Björkvall (2009) förklarar hur man i vardagsspråk använder begreppet text när man pratar om text som är skriftlig. Man glömmer då den del av texten som består av bilder. Vidare funderar han över det multimodala textbegreppet och dess framtid. I dagens samhälle omringas vi av bilder på till exempel internet och i reklam. Därför blir det mer relevant också i framtiden att kunna analysera också bilder.

Björklund, Rejman, Magnusson och Heilä-Ylikallio (2016) beskriver hur skrivandet har fler modaliteter än den alfabetiska texten som man traditionellt menar när man pratar om text. De beskriver hur man med hjälp av multimodala linser kan se det vidgade textbegreppet och även låta bilder berätta något för läsaren. De beskriver även hur man bör analysera också bilder som en del av texten och inte endast fokusera på den skrivna texten.

De lyfter också fram diskussionen kring hur eleverna, vars texter analyserats inom ramen för deras projekt, i sina texter använts pilar för att t.ex. visa när det är dags att byta blad och olika smilis för att beskriva någon känsla. Eleverna har då kommunicerat med bild för att få fram sina budskap. (Björklund m.fl., 2016.)

Genom ett vidgat textbegrepp ses bilder som en del av ett meddelande. Man ser växlingen mellan bilder och skriven text som en modalitetsförändring. Den skrivna texten och bilderna är två olika modaliteter, som man växlar mellan när man blandar dem för att få fram ett meddelande. (Kress, 2010.)

2.5 Kollaborativt skrivande och individuellt skrivande

Storch (2005, refererad i Darus, Rbuiaee, Ab, 2016) förklarar att kollaborativt lärande är en social aktivitet där man kommer fram till och utvecklar idéer med medlemmarna i gruppen. Medlemmarna i gruppen kan vara på olika expertisnivå. Då kan de gruppmedlemmar som är på en högre expertisnivå hjälpa de som är på en lägre att uppnå en större förståelse och sedan på detta sätt utvecklas kognitivt. (Darus, Rbuiaee, Ab, 2016.)

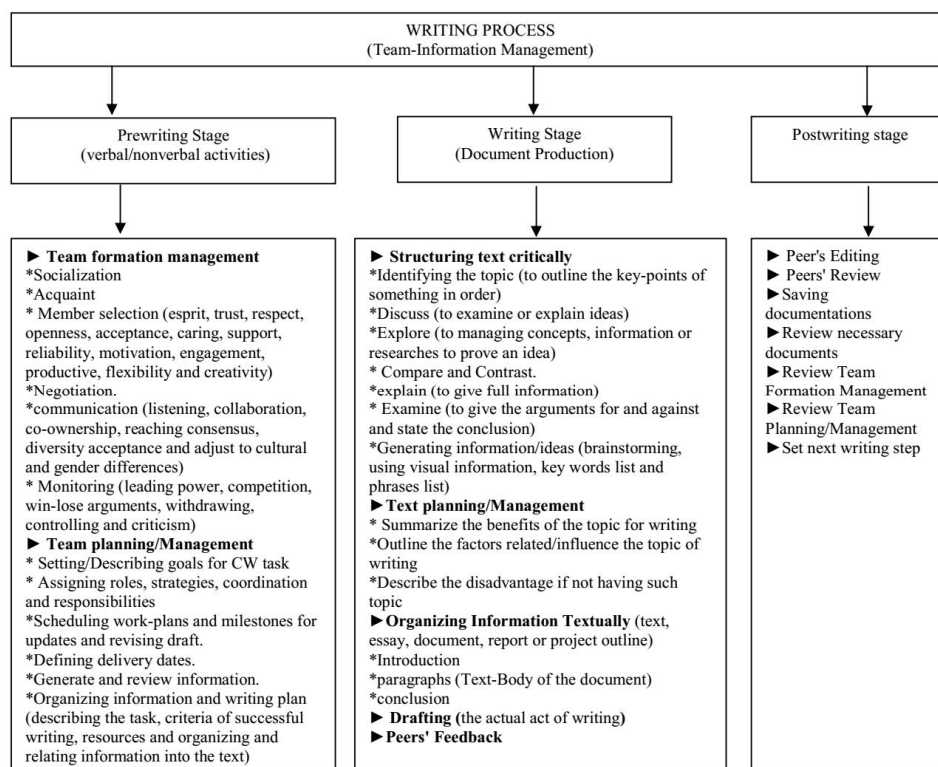
Skrivandet i sig är enligt Hayes & Flower (2004) en kognitiv process som består av tre olika skeden. Det första skedet sker innan själva skrivandet påbörjats och går ut på att planera för det man ska skriva. Det andra skedet förekommer medan texten tar form och innebär att tolka och översätta. Det tredje skedet handlar om att utvärdera och sker efter att texten har skrivits.

Hayes & Flower (2004) förklarar även att kollaborativt skrivande är en likadan kognitiv process som skrivandet, men ses som en gruppinsats. Det första skedet, planeringsskedet, innebär samtidigt som man planerar att man även bör ta i beaktande andra faktorer. Man behöver kunna vara flexibel, lyssna på övriga gruppmedlemmar, diskutera, förhandla med varandra, kritisera, argumentera och kommunicera effektivt. Samtidigt som man planerar behöver man kunna ta i beaktande de övriga gruppmedlemmarnas åsikter och tankar. Det kan finnas olikheter inom

gruppen som bör accepteras. Man behöver kunna samarbeta och någon i gruppen behöver ta en ledarroll.

I det andra skedet, själva skrivandet, behöver man också kunna diskutera med övriga gruppmedlemmar för att t.ex. förklara sina idéer. Man behöver kunna förklara information för de andra och använda visuella hjälpmedel för att göra allt så tydligt som möjligt så att samtliga gruppmedlemmar förstår vad man strävar efter. En central del av själva skrivandet av texten är att ge respons åt varandra under processens gång. (Hayes & Flower, 2004.)

Det tredje skedet innebär att förbättra texten. Man ger kamratrespons och utvärderar varandras arbete. Det är även en central del att utvärdera hur samarbetet i gruppen har fungerat. När det gäller kollaborativt skrivande är en avgörande roll hur väl man har lyckats med att planera, utföra och utvärdera arbetet i grupp. Man bör utvärdera alla olika skeden separat. Detta för att se var det kan göras förbättringar för att samarbetet ska löpa smidigare i framtiden. Till detta skede hör även att blicka framåt och planera fortsatta arbeten ifall samarbetet kommer att fortsätta. Med tanke på detta är det extra viktigt att man utvärderar hur de olika skedena har fungerat. (Hayes & Flower, 2004.)

Figur 3. Stages of collaborative writing. Darus, Rbuiace, Ab, s.140.

Vass (2002) presenterar fem kategorier gällande skrivande och hur dessa ser ut i ett kollaborativt sammanhang. Den första av de fem kategorierna som hon nämner är innehållsgenerering. Som namnet berättar går man här igenom innehållet man har att arbeta med. I samband med detta presenterar Vass även begreppet kollektivt tänkande där man i gruppen gemensamt spånar på nya idéer. Nästa kategori är planering. Även planeringen kan skötas kollaborativt där någon av gruppmedlemmarna kommer med förslag på hur man ska fortsätta arbetet och de övriga ger respons på förslaget.

Följande kategori som Vass (2002) förklarar är redigering, vilket innebär att man gör ändringar i texten för att förbättra den. Även här har gruppmedlemmarna nytta av varandra när man kan ge varandra råd gällande till exempel stavning eller innehåll. Därefter presenteras kategorin transkribering. Den påminner om redigeringen eftersom man även här samarbetar kring att förbättra texten. Genom att läsa övriga gruppmedlemmars texter och fråga vad de menar eller hur de har tänkt kring vissa delar kan förbättra texten, eftersom man då behöver kunna motivera. Det kan komma fram tankar och motiveringar som en person ensam aldrig hade kommit fram till, men när någon gruppmedlem utmanar personen i fråga att motivera så vidgas synen på ett visst tema. Den femte och sista kategorin fokuserar på hela processen under arbetet i grupp. Exempelvis utvärderar man hur rollerna har fördelats och vilka strategier för samarbete som har fungerat respektive inte fungerat.

Storch (2002) beskriver att man i en undersökning kommit fram till att elevernas texter var längre när de skrivit individuellt jämfört med när de skrivit i par. När de skrivit i par var texterna däremot grammatiskt och språkligt bättre. Man hade i samma undersökning även kommit fram till att eleverna samarbetade genom att komma med förslag och nya idéer till det gemensamma arbetet. Detta stämmer väl överens med vad Vass (2002) presenterat i form av de fem olika kategorierna av kollaborativt skrivande.

Isaksson (2014) berättar om när hon i en högstadielklass gjort en övning i kreativt skrivande med eleverna. Där känner eleverna sig mer motiverade när de får skriva om något som intresserar dem personligen. Ett exempel som hon beskriver är när en elev tidigare inte visat något intresse för att skriva, men sedan när han får skriva om sport som intresserar honom så blir han ivrig och vill börja skriva genast. Inom kreativt skrivande är författarens, i detta fall elevens, personliga intressen och röst det som ska höras. Eleverna ska få använda sig av sin

kreativitet och fantasi när de skriver. För att motivera dem i sitt skrivande underlättar det om eleverna får skriva om något som intresserar dem och som de har någon kunskap om eller erfarenhet av. Även Ivanič (2004) lyfter fram vikten av eget intresse hos skribenten inom sin kreativitetsdiskurs.

2.6 Ordkonst

Ett exempel på kreativt skrivande i praktisk form är ordkonst. Ordkonst är en tvärkonstnärlig konstform och beskrivs som en inställning till det egna språket och användningen av det. Ordkonst används lekfullt och gränsöverskridande för att väcka intresse för det egna språket. Det kan även ses som en möjlighet för individen att utvecklas både språkligt och i ett socialt sammanhang. Det viktigaste med ordkonst är att få skapa och uttrycka sig. Genom ordkonst stärker man språkkänslan på ett kreativt sätt. Relevanta begrepp för ordkonst är till exempel fantasi, skrivande, ordlek och litteratur. Man kombinerar dessa begrepp med musik, konst, drama eller digitala medier. Fantasi är alltid utgångspunkten när det gäller ordkonst. (Vidjeskog, Bondestam & Fagerström, 2010.)

Ordkonst utövas som hobby av barn i skolåldern efter skoldagen i form av ordverkstäder. Sydkustens landskapsförbund ordnar även fantasiläger som kopplas till temat ordkonst. Utöver detta kan även läraren välja att ta in ordkonst i undervisningen under skoldagen. Det kan bli en stund där eleverna får vara lekfulla och får utlopp för sin kreativitet. Sydkustens landskapsförbund ordnar även kurser för vuxna i ordkonstledarskap. (Sydkustens landskapsförbund, 2019.)

2.7 Läromedel

Det är svårt att definiera vad ett läromedel är eftersom det varierar mycket beroende på syfte och sammanhang. Oftast avser man förlagsproducerade läroböcker när man säger läromedel. Läroboksstyrd undervisning har kritiserats och man eftersträvar idag att läraren inte ska följa endast läroboken. Det är dock inte läroboken som är problemet, utan vad läraren gör med den. (Korsell, 2009). Man kan även se läroböcker som symbolisk kommunikation, som en typ av meningsskapare och kulturskapare. (Englund, 2006).

Selander (2003) menar att läroböcker inte endast är ett redskap för undervisning utan även en minnesbank för kunskap och kommunikation. Han beskriver vidare att läroböcker ses som en plats att förvara sådan fakta som man anser vara grundläggande, giltiga och objektiva. Han presenterar även en bild av läroböcker som minibibliotek med kunskap, som nybörjare kan använda sig av. Enligt Selander är läromedel ett vidare begrepp än läroböcker. (Selander, 2003.)

Läromedlens uppgift är i dagens läge att befordra lärande. Läroplaner idag betonar allt mer elevernas aktiva roll och att läraren mer förväntas agera som en handledare. Detta förändrar även läromedlens roll. Det blir allt vanligare att eleverna arbetar i grupp och då behöver de ett slags medium att få kunskapen från medan läraren handleder en annan grupp, och då har läromedlet en viktig roll. Vid inlärningsituationen före ett prov spelar även läromedlen en stor roll då eleverna förbereder sig på egen hand. Dock kan en alltför läromedelsinriktad undervisning ge eleven en uppfattning om att all inläring ska ske med ett läromedel. Det är viktigt att undvika att man etablerar en sådan uppfattning hos eleverna. Det sätt som läromedlet används på i undervisningen kan bli som en osynlig läroplan, utan att man medvetet uttalar det synsättet. (Wikman, 2004.)

3 Metod

I detta kapitel preciseras syftet för avhandlingen. Därefter presenteras forskningsansatsen för avhandlingen. Vidare beskrivs materialet för den läromedelsanalys som utförts. Slutligen kommer jag även att redogöra för min analysprocess.

3.1 Precisering av syfte

Syftet med denna avhandling är att analysera läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* och att ta reda på hur läromedlet stöder kreativt skrivande. För att kunna göra detta behöver jag utgå från skrivteori, teori i anknytning till kreativt skrivande och tidigare läromedelsforskning för att skapa ett trovärdigt analysinstrument.

Med stöd i den teori jag presenterat i tidigare kapitel kan man konstatera att leken spelar en viktig roll vid barns språkutveckling (Østern, 1994). Utgående från detta har jag även identifierat de fyra viktiga aspekterna modaliteter, fantasi, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande. Dessa aspekter utgör grunden för min läromedelsanalys.

3.2 Hermeneutik

När man tolkar en text är det viktigt att kunna motivera för sitt val av metod och det sammanhang man tolkar texten i. Enligt hermeneutiken kan ingen tolkning uppstå utan något sammanhang eller någon förutsättning. För att kunna göra en meningsfull tolkning bör man även ha en förförståelse till texten. Förförståelsen kan dock leda till att tolkningen vinklas. (Vikström, 2005.)

Att tolka innebär även att skapa en egen förståelse för det man tolkar. Denna förståelse varierar beroende på vem som utför tolkningen. Detta baserar sig på att alla har olika upplevelser och tankar i bagaget som kommer fram när vi tolkar ett visst fenomen eller material. Därefter tar vi även till oss den uppfattning vi får av tolkningen på olika sätt, vilket bidrar till att vårt slutgiltiga resultat kommer att variera beroende på vem som utför tolkningen. (Ödman, 2007.)

I denna avhandling har jag använt mig av hermeneutik som forskningsansats. Detta har jag valt att göra eftersom jag i min läromedelsanalys kommer att göra min egen tolkning av läromedlet. Jag kommer att ta mig an läromedlet med en viss förförståelse vilket i sin tur kan påverka den analys och tolkning jag sedan utför. Detta är jag medveten om innan arbetsprocessen inleds,

men jag ser det inte som ett hinder utan som en naturlig del av den analysprocess jag kommer att utföra.

Enligt forskning härstammar namnet hermeneutik från Hermes. Hermes var enligt den grekiska mytologin gudarnas budbärare. Hermeneutikens uppgift var då att förmedla sanningar till människorna. Den bibliska hermeneutiken betonade länge den allegoriska tolkningen. Allegorin bygger på att texten står för något annat än det den vid första anblicken kan anses mena. Allegorin fungerade under denna tid antingen i samförstånd med den bokstavliga tolkningen, eller som motsats till denna. Under medeltiden utvecklades detta till att man hade en fyrfaldig tolkning av text. Dessa fyra delar var en bokstavlig, en moralisk, en anagogisk och en typologisk. Denna tolkningsmetod skapade en tolkningsmångfald. (Vikström, 2005.)

En vändpunkt i hermeneutikens historia skapades av den moderna hermeneutikens grundläggare Schleiermacher. Han bytte ut de olika tolkningsdelarna mot en allmän lära om tolkning av språkliga uttryck. Han såg inte hermeneutiken som en metod, utan som en konstlära. Hans mål var att det skulle finnas både en språklig tolkningsmetod och en intuitiv metod. Han kallade den språkliga för grammatisk och den intuitiva för psykologisk. Han ville att dessa två metoder skulle fungera i samverkan med varandra. (Vikström, 2005.)

En viktig del av hermeneutiken är ”den hermeneutiska cirkeln”. Den innebär att förståelsen av texten som helhet sedan i sin tur påverkar förståelsen av enskilda delar av texten. Man kan se detta som att man måste ha en viss förförståelse för att kunna komma in i cirkeln och ta till sig texten. Detta blir tydligare om man tänker sig en spiral istället för en cirkel, där man som läsare har med sig en viss förståelse när man tar till sig texten, som byggs på medan man läser och tolkar texten. Detta blir som en ständig växelverkan mellan texten i sig och läsarens förståelse av den. (Vikström, 2005.)

När man gör en egen tolkning tenderar man att pendla mellan sin egen uppfattning av vad man ser, men även vad annan teori redan presenterat. Det finns en viss risk att tolkningsarbetet påverkas av den teori man tagit till sig och att tolkarens egna subjektiva tankar inte enbart är subjektiva. Tolkaren kan påverkas av sin egen förförståelse, av teori kring samma ämne, av andras åsikter och främst av sina egna subjektiva åsikter. (Ödman, 2007.)

Personligen behövde jag få en viss förförståelse innan jag kunde påbörja arbetet med läromedelsanalysen, vilket teorin jag fördjupat mig i gav. Därefter bygger analysarbetet på min egen tolkning, men med stöd i den teori jag tagit till mig. Hermeneutiken ger även utrymme för

en växelverkan mellan min förförståelse och läromedlet jag analyserat. Detta har jag märkt när jag om och om igen har studerat läromedlet. Jag kom ständigt tillbaka till min förhandsuppfattning, men tillät mig att tolka fritt och ändå skapa en ny uppfattning varje gång jag stötte på något som inte stämde överens med min förhandsuppfattning. Detta är en viktig del av hermeneutiken, att man läser igenom och tolkar samma material om och om igen för att få en så tydlig och klar bild av det som möjligt. Detta innebär att man kommer att få nya insikter och nya tankar för varje gång. Därför stämmer sällan förhandsuppfattningen helt överens med den uppfattning man har efter tolkningsarbetet. (Ödman, 2007).

3.3 Analysprocessen

Hela processen började med att jag tillsammans med min handledare Ria Heilä-Ylikallio diskuterade skrivpedagogik. Vi kom in på teman som fantasi och kreativitet. Boken *Den oförglömliga hamburgaren* presenterades för mig och den fångade fort min uppmärksamhet. Eftersom jag aldrig tidigare hade stött på ett läromedel inom kreativt skrivande, och eftersom jag sedan tidigare var intresserad av skrivpedagogik och olika typer av läromedel, blev jag intresserad av att titta närmare på läromedlet.

Därefter diskuterade jag med min handledare och vi kom fram till att det bästa alternativet var att göra en kvalitativ analys. Eftersom syftet med min avhandling och min läromedelsanalys är att ta reda på hur kreativt läromedlet är behövde jag skapa ett instrument för att så smidigt som möjligt ta reda på detta. Jag skapade med stöd av min handledare ett analyschema. Analyschemat jag skapat är baserat på den teori kring kreativt skrivande som jag bekantat mig med och som presenterades i teorikapitlet. Teorin jag bekantat mig med lyfter upp centrala aspekter som fantasi, skrivandets modaliteter, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande. Dessa centrala aspekter utgör grunden för min läromedelsanalys.

Processen med läromedelsanalysen inleddes med att jag tog kontakt med Schildts & Söderströms och fick ett eget exemplar av läromedlet. Jag analyserade därefter läromedlet kapitel för kapitel. Alla 20 kapitel har i min läromedelsanalys ett eget schema. Schemat består av kategorierna förekommer tydligt, förekommer i någon grad och förekommer inte alls. Här har jag kategoriserat de olika centrala aspekterna modaliteter, fantasi, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande.

Själva läromedelsanalysen utfördes genom att jag tittade noggrant på alla 20 kapitel och analyserade dem ett i taget. Detta gjorde jag genom att skapa en tabell för varje kapitel. Tabellerna för kapitel 1-20 finns under rubriken bilagor. I varje tabell fanns de olika centrala delarna fantasi, modaliteter, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande. I tabellerna fanns även tre olika grader av hur kreativt jag ansåg ett kapitel vara. Jag använde mig här av begreppen: förekommer inte alls, förekommer i någon grad och förekommer tydligt. Mitt analyschema gjorde det enkelt för mig att bokföra varje kapitel separat.

Jag valde att analysera alla 20 kapitel för att få en så bred bild av boken som möjligt. För att få ett så rättvist resultat som möjligt i min läromedelsanalys ville jag titta på samtliga kapitel. Kapitlen i boken påminner till stor del om varandra men vissa skillnader och olika teman upptäcktes under analysprocessen.

Analysen baserar sig på mina egna personliga tolkningar, men med stöd i teorin som presenterats och av min handledare som jag varit i kontakt med under processens gång. Det har varit värdefullt att få synpunkter av en handledare för att kunna förbättra analyschemat under processens gång. En korrigerings exempel gjorts är att jag från början hade med tilltal som en central del av min analys, men som senare togs bort eftersom hela läromedlet riktar sig till eleverna. Därför kändes det som en onödig del att ha med specifikt i analysen.

Jag har i min läromedelsanalys tolkat materialet genom abduktion. Olsson och Sörensen (2007) beskriver denna typ av slutledningsform på följande sätt: ”Abduktion har sin grund i dialogen med det teoretiska perspektivet och resultatet av förståelsen av den aktuella lägesbeskrivningen inom området”. Under min analysprocess har jag sett på kreativt skrivande och läromedel ur ett teoretiskt perspektiv och gjort analys på ett aktuellt läromedel inom området.

Avslutningsvis skapade jag en sammanfattning av min läromedelsanalys. Sammanfattningen består av ytterligare en tabell, som finns i resultatkapitlet i min avhandling. Tabellen ser likadan ut som de övriga tabellerna, men i denna har jag räknat ihop till exempel hur många av de 20 kapitlen som innehåller modaliteter av något slag. Sammanfattningen innehåller även exempel på vad jag hittat för modaliteter i de olika kapitlen.

Rennstam & Wästerfors (2015) presenterar olika motiv för att göra en kvalitativ analys. Ett av dem är att man vill bredda förståelsen för, och kunskapen kring, ett visst begrepp. Denna avhandling grundar sig på att jag vill bredda förståelsen för kreativt skrivande och detta gör jag genom en läromedelsanalys. De förklarar även hur en process med kvalitativt material kan se

ut. Det som stämmer överens med min egen arbetsprocess är att man går igenom det kvalitativa materialet många gånger och de återkommande teman som hittas kategoriserar man.

Rennstam & Wästerfors (2015) förklarar att: ”Sortera, reducera och argumentera görs ofta i ungefär den ordningen eller på ett överlappande sätt”. Här vill jag påstå att detta är något jag tillämpat under min arbetsprocess. Jag har till en början sorterat hur mycket av tilltal, fantasi, modaliteter och kollaborativt och individuellt skrivande jag har hittat i de olika kapitlen. Därefter har jag reducerat tilltal. Slutligen skriver jag nu min avhandling för att argumentera för det jag kommit fram till. I resultatkapitlet diskuterar jag både resultatet jag fått fram av min läromedelsanalys men även den kvalitativa metoden jag använt mig av.

3.4 Tillförlitlighet och trovärdighet

Tillförlitligheten i denna avhandling kan styrkas av att analysinstrumentet jag använt mig av är planerat och skapat i samförstånd med min handledare. Min handledare har under arbetets gång kommit med respons på hur analys-schemat jag använt mig av kan förbättras. För att tillförlitligheten ska vara hög bör mätinstrumentet ge samma svar vem som än använder det och oberoende av när, i detta fall analysen, görs (Olsson & Sörensen, 2007). Detta är utmanande att uppnå vid en kvalitativ analys eftersom egna tolkningar görs under analysens gång. Därför kunde resultatet av min läromedelsanalys ha blivit annorlunda ifall en annan person hade utfört samma analys och då gjort sina egna personliga tolkningar.

Det är även viktigt att trovärdigheten för analysen är hög. Det innebär att analysen mäter det den påstås mäta (Olsson & Sörensen, 2007). Min läromedelsanalys tar reda på hur kreativa kapitlen i läromedlet är. För att styrka detta har jag valt ut fyra centrala delar jag fokuserar på och dessa delar är baserade på teori om kreativt skrivande. Även trovärdigheten är svår att styrka helt och hållet när det gäller analys. Även i detta fall kan resultatet variera beroende på vem som utför analysen. Däremot styrker jag trovärdigheten med att analysen baserar sig på teori som beskriver kreativt skrivande, vilket leder till att de aspekter jag analyserat bygger på trovärdig teori.

4 Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet av läromedelsanalysen. Resultatet har delats in i tre olika kategorier, vilka utgör underrubrikerna i detta kapitel. För tydlighetens skull representerar varje underrubrik en av de centrala aspekterna, vilka beskrivs närmare i teorikapitlet. Dessa centrala aspekter utgör grunden för min läromedelsanalys. I slutet av detta resultatkapitel finns en sammanfattning av resultatet i form av en tabell.

4.1 Modaliteter

Läromedelsanalysen bygger på de centrala aspekter, vilka presenteras i teorikapitlet. En av dem är skrivandets modaliteter. Jag har gått igenom alla kapitel i boken och fokuserat på om de olika kapitlen innehåller uppgifter där eleverna ska producera text på annat sätt än genom traditionell alfabetisk text. Som hermeneutiker har mitt arbete grundat sig i att tolka, analysera och förstå hur de olika kapitlen med hjälp av de centrala aspekterna stöder kreativt skrivande. Det förekommer även så kallade gränsfall, vilket innebär att det varit svårt för mig att avgöra om en specifik aspekt förekommer tydligt eller i någon grad. Detta beskrivs närmare på s. 30 och en bild på ett exempel finns på s. 31.

Min förhandsuppfattning här var att man som lärare oftare ber eleverna att producera alfabetisk text, eftersom detta är något som är bekant sedan tidigare. Jag hoppades innan analysen att jag i mitt resultat skulle bli positivt överraskad och att eleverna i läromedlet skulle uppmuntras till att också uttrycka sig på andra sätt. Det visade sig att min förhoppning uppfylldes.

Ett exempel på vad jag menar med andra modaliteter är att rita bilder. Eleverna blir i många kapitel uppmanade att uttrycka sig visuellt. För att förtydliga detta följer här några exempel ur läromedlet: Rita en karta, rita pärmen på boken, rita ett foto och rita en bild av det nya djuret. I läromedlet finns varierande uppgifter som uppmanar eleverna till att uttrycka sig visuellt, vilket gläder mig som blivande lärare. Andra former av modaliteter kan vara exempelvis vilka färger eller vilken stil man väljer att använda i läromedlet men även i hur mycket eleverna uppmuntras till att variera mellan olika modaliteter.

Figur 4. Exempel på modaliteter i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.26.

Från mitt analyschema kan man konstatera att modaliteter förekommer tydligt i 17 av de 20 kapitlen. Detta betyder att man i största delen av boken förespråkar att eleverna även ska använda sig av visuell text och inte endast alfabetisk. I endast 2 av de 20 kapitlen förekommer inga modaliteter. Detta är en väldigt liten del av hela boken. I ett av kapitlen förekommer modaliteter i någon grad. Då lyder beskrivningen att eleven får rita en bild om hen vill.

Man kan sammanfattningsvis konstatera att gällande skrivandets modaliteter stöder läromedlet definitivt kreativt skrivande. I så gott som alla kapitel uppmuntras eleverna till att kommunicera också visuellt vid sidan av det alfabetiska. Att man endast i 2 kapitel inte gör det är en väldigt liten del. Skrivandets modaliteter syns tydligt i hela läromedlet också med tanke på att det finns många fina illustrationer i boken. Från dessa kan eleverna även få inspiration och det blir, enligt mig, mycket trevligare att göra uppgifterna när det finns någon fin bild på samma sida.

4.2 Fantasi

En annan av de centrala aspekterna för kreativt skrivande är fantasi. Under analysprocessen har jag tittat på alla kapitel och avgjort om jag anser att det förekommer uppgifter där eleven behöver använda sin fantasi. Jag har därefter noterat detta antingen i förekommer inte, förekommer i någon grad eller förekommer tydligt. Dessa olika kategorier finns i mitt analyschema.

För att klargöra vad jag menar med fantasi följer här några exempel ur läromedlet: Nonsensord, hitta på ett recept, tokskrivning och fantasifigurer. Dessa begrepp symboliserar en del av de uppgifter som finns i boken, vilka jag associerar till att använda sin fantasi. För att kunna hitta på till exempel ett nonsensord som inte existerar behöver eleverna använda sin kreativitet och komma på egna kombinationer av bokstäver. Här finns inget rätt eller fel så länge eleverna hittar på nya ord.

Figur 5. Exempel på fantasi i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.52.

Enligt mitt analyschema kan man konstatera att i 11 av de 20 kapitlen förekommer det tydligt uppgifter där eleverna behöver använda sin fantasi för att klara av uppgiften. Detta betyder att i ca. hälften av läromedlets alla kapitel kan man tydligt konstatera att eleverna behöver använda sin fantasi. I 9 av de 20 kapitlen förekommer det i någon grad uppgifter där eleverna behöver använda sin fantasi, men inte lika tydligt som i de 11 tidigare nämnda kapitlen. Ett exempel där jag analyserat att man endast i någon grad behöver använda fantasin är när eleverna ska beskriva vilka ingredienser de har i en hamburgare. Det finns vissa ingredienser som eleverna är medvetna om att man vanligtvis har i en hamburgare, men däremot kan eleverna ha olika smak gällande vad de vill ha i sin egen hamburgare.

Resultatet av analysen gällande fantasi aspekten blir således att den förekommer tydligt eller i någon grad i hela boken. Läromedlet kan därför anses ha tagit denna aspekt i beaktande och stöder med tanke på detta kreativt skrivande. För att ytterligare förbättra läromedlet vad gäller det kreativa skrivandet och användningen av fantasin, kunde det ha förekommit ännu tydligare i fler kapitel.

4.3 Kollaborativt skrivande

Den tredje aspekten jag fokuserat på i min läromedelsanalys är kollaborativt skrivande. Det kollaborativa skrivandet är en central del av kreativt skrivande. Därför tyckte både jag och min handledare att det var relevant att ha med kollaborativt skrivande i läromedelsanalysen. Kollaborativt skrivande innebär att skriva och skapa text tillsammans med andra. Det gör att man kan få nya idéer och tankar som man inte skulle ha kommit fram till själv genom individuellt skrivande. Trots detta är också det individuella skapandet en del av kreativt skrivande. Jag har i min läromedelsanalys haft dessa två som egna kategorier.

Exempel på när man i läromedlet ska arbeta kollaborativt är exempelvis: Berätta om din superkraft för någon, börja uppgiften i par, läs upp svaren du skrivit för någon och visa upp spelet för någon samt berätta hur det går till. En iakttagelse jag gjorde under analysens gång, och som man märker om man tittar på exemplen jag presenterade ovan, är att de flesta kollaborativa uppgifter går ut på att man ska berätta något för en annan person eller läsa upp det man själv skrivit. Även om de flesta kollaborativa uppgifter går ut på detta så finns det också exempel där man tillsammans ska producera text, men de exemplen är betydligt färre. Ett sådant exempel är "Låt din kompis göra en författarintervju med dig framför klassen".

De individuella uppgifterna inleds exempelvis med fraserna: Tänk dig att du är på platsen, du kommer att få skriva en berättelse, fundera tyst för dig själv och hur känner du dig?. De individuella uppgifterna i läromedlet går till stor del ut på att man ska reflektera över och beskriva olika känslor eller situationer.

Välj en grönsak, rotsak eller frukt och ringa in den.

gurka	banan
morot	
purjolök	mandarin
potatis	päron
	blomkål
sparris	ananas

Välj en situation och ringa in den.

smög över ett tak
klättrade över en bil
flög över en sjö
gick på händerna
över en skridskobana

SKRIV BERÄTTELSE
Använd orden du ringade in och skriv en kort berättelse som liknar vitsen om tomaterna. Den kan till exempel börja så här: Två gurkor flög över en sjö. Den ena...

GÖR TILLSAMMANS
Läs upp din berättelse för någon.

KAPITEL 16 - TVÅ TOMATER GICK ÖVER EN VÄG 59

Figur 6. Exempel på kollaborativt skrivande i läromedlet. Von Numers-Ekman, s.59.

I min läromedelsanalys har jag kommit fram till att det i 16 av de 20 kapitlen förekommer uppgifter där eleverna ska arbeta kollaborativt. Det betyder att man i klart över hälften av alla kapitel i boken ska samarbeta med andra elever för att uppgiften ska bli gjord. Det är en viktig del av det kollaborativa skrivandet. I 19 av de 20 kapitlen ska eleverna arbeta individuellt. I ett av kapitlen förekommer en uppgift jag analyserat att man arbetar individuellt endast i någon grad. Instruktionerna till den uppgiften är att eleven ensam eller tillsammans med en kompis får utföra en uppgift. Sammanfattningsvis kan man konstatera att läromedlet stöder kreativt skrivande även genom kollaborativt och individuellt samarbete

Nedan finns en tabell som visar en sammanfattning av resultatet. Man kan baserat på tabellen konstatera att jag i min läromedelsanalys kommit fram till att läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* stöder kreativt skrivande. Det kreativa skrivandet stöds genom modaliteter, fantasi och även genom kollaborativt och individuellt skrivande. Siffrorna visar i hur många av de totalt 20 kapitlen den specifika aspekten förekom.

Detta är ett positivt resultat med tanke på syftet med denna avhandling. Den del man kunde ha önskat mer av var fantasi men annars är jag som blivande lärare mycket nöjd med läromedlet. Jag blev positivt överraskad över hur mycket man uppmuntrade eleverna att använda sig av modaliteter och uttrycka sig visuellt. Som blivande lärare skulle jag kunna tänka mig att rekommendera läromedlet för mina kollegor.

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter	2	1	17
Fantasi	0	9	11
Individuellt	0	1	19
Kollaborativt	6	0	14

Tabell 1. Sammanfattning av resultat.

5 Diskussion

I detta avslutande kapitel diskuteras resultatet av läromedelsanalysen. Därefter diskuteras även metoden och valet att göra en kvalitativ analys. Avslutningsvis ges förslag på fortsatt forskning inom temat kreativt skrivande.

5.1 Resultatdiskussion

Syftet med min avhandling var att analysera läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* och att ta reda på hur läromedlet stöder kreativt skrivande. Detta valde jag i samförstånd med min handledare att göra genom att först fördjupa mig i teori om skrivpedagogik, kreativt skrivande och läromedel. Därefter skapade jag med stöd av min handledare ett analysystem i form av 20 olika tabeller. Dessa tabeller finns under rubriken bilagor.

Materialet för min läromedelsanalys har bestått av boken *Den oförglömliga hamburgaren*. Boken är skriven av författaren Katarina von Numers-Ekman och utgiven av Schildts & Söderströms år 2019. Boken är ett läromedel skrivet för att uppmuntra till kreativt skrivande och den beskrivs som en aktivitetsbok. Boken riktar sig till elever i årskurserna 3-4.

Tabellerna och min läromedelsanalys kategoriserar bokens kapitel enligt modaliteter, fantasi, kollaborativt skrivande och individuellt skrivande. Jag har tittat på de olika kapitlen och markerat om de olika kategorierna förekommer tydligt, i någon grad eller inte alls. Resultatet jag fick genom min läromedelsanalys var positivt och alla de aspekter jag tagit i beaktande förekom i läromedlet.

Som blivande lärare gläder det mig inte bara att det finns ett läromedel för kreativt skrivande på marknaden utan även att det innehåller alla de olika delar jag fokuserat på i min läromedelsanalys. I resultatkapitlet presenterades resultatet för min avhandling, vilket sammanfattat kan beskrivas som att läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* baserat på min analys stöder kreativt skrivande.

Som hermeneutiker har jag analyserat och tolkat de olika kapitlen. Detta har lett till att jag fått en förståelse för hur de olika kapitlen stöder kreativt skrivande. På vägen mot det slutgiltiga resultatet av läromedelsanalysen har jag behövt ta ställning till ifall exempelvis fantasi förekommer tydligt eller i någon grad i ett specifikt kapitel. Detta har jag gjort med fokus på hur mycket eleven själv behöver använda sin fantasi. Finns det allt för tydliga ramar eller tillåts eleven att fritt använda sin egen fantasi och kreativitet?. Det har varit en utmanande del av

arbetet, men samtidigt har det gett ett mervärde till resultatet då det inte bara finns kategorierna *förekommer* och *förekommer inte*. Kategorin *förekommer i någon grad* gör att resultatet breddas och som hermeneutiker har jag fått tolka och analysera kapitlen noggrannare än om jag bara skulle ha tittat på om fantasi förekommer eller inte. På s. 29 förklarar jag detta mer grundligt och på s. 30 finns ett exempel på ett gränsfall.

För att svara på forskningsfrågan, på vilket sätt stöder läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* kreativt skrivande?, kan jag konstatera att uppgifterna uppmanar till alla de centrala aspekter jag fokuserat på. Läromedlet uppmanar eleverna att uttrycka sig visuellt, använda fantasin samt att arbeta både kollaborativt och individuellt.

Resultatet överraskade mig positivt eftersom jag innan läromedelsanalysens genomförande hade en förhandsuppfattning att läromedlet mest skulle uppmuntra eleverna att skriva och berätta berättelser med alfabetisk text. Läromedlet innehöll varierande uppgifter där eleverna även uppmuntras att uttrycka sig visuellt. Eleverna får även använda sin fantasi och kreativt i en stor del av uppgifterna. Enligt min analys behöver eleverna använda fantasi och kreativitet tydligt i 11 av de 20 kapitlen och i någon grad i 9 av kapitlen. Detta område kunde man ha önskat mer av ifall man ser på läromedlet med kritiska ögon. Eleverna får arbeta både kollaborativt och individuellt i så gott som hela läromedlet, vilket är tillräckligt enligt min egen uppfattning.

5.2 Metoddiskussion

Att göra en läromedelsanalys har varit väldigt lärorikt inte bara med tanke på att jag fått analysera ett läromedel för kreativt skrivande, vilket är ett tema som intresserar mig personligen. Det har även varit intressant att överlag få bekanta sig med ett läromedel och jämföra de olika kapitlen med varandra.

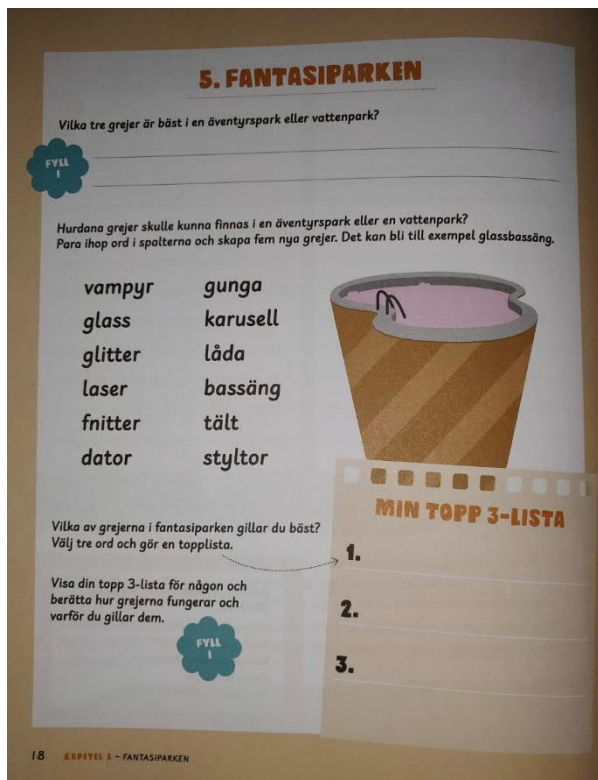
Jag skapade själv, med stöd av min handledare, ett analysystem baserat på den teori jag presenterat tidigare i avhandlingen. Utarbetandet av analyschemat fick mig att reflektera över vilka delar av den teori jag bekantat mig med som lämpade sig bäst för att avgöra hur läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* stöder kreativt skrivande. Teorin har presenterats i kapitel 2, och i kapitel 3 beskrivs metoden närmare.

Själva läromedelsanalysen gick ut på att systematiskt avgöra om jag ansåg att de olika centrala aspekterna förekom tydligt, i någon grad eller inte alls. Den tolkning jag nu utfört kunde ha gjorts av någon annan och då kunde resultatet ha sett annorlunda ut. Eftersom analysen är subjektiv och bygger på mina egna åsikter och tolkningar är det svårt att generalisera resultatet och att fastställa någon allmän slutsats på basen av resultatet. Däremot har analysen utförts med stöd av min handledare och detta styrker resultatet.

Hermeneutik som forskningsansats lämpade sig väl för denna avhandling. Arbetet med att tolka läromedlet krävde en viss förförståelse, vilket teorin fick mig att reflektera över. Därefter har analysarbetet byggts på min egen tolkning och vidare skapat nya insikter och tankar. Hermeneutiken gav även utrymme för en växelverkan mellan min förförståelse och läromedlet jag analyserade. Ödman (2007) lyfter fram risken av att tolkningsarbetet påverkas av exempelvis tidigare forskning inom området och av den förförståelse tolkaren har. Tolkarens egna subjektiva åsikter påverkas under arbetets gång.

För att göra läromedelsanalysen ännu mer trovärdig kunde man ha haft ytterligare någon utomstående person att analysera läromedlet för att sedan dela med sig av sin egen subjektiva uppfattning. Då hade man möjligtvis haft nytta av att jämföra de olika analyserna och tolkningarna för att se likheter och skillnader. Detta kändes dock inte som en nödvändig del av mitt arbete eftersom denna läromedelsanalys görs inom ramen för min magisteravhandling.

Det mest utmanande med analysprocessen var att bedöma huruvida jag skulle placera de olika övningarna i *förekommer tydligt*, *förekommer i någon grad* eller i *förekommer inte alls*. Det var i vissa enskilda fall svårt att avgöra hur pass mycket eleverna tvingas använda sin fantasi, då detta kan uppfattas något abstrakt. Nedan följer en bild av ett sådant exempel ur läromedlet. I detta exempel var det svårt att avgöra om jag skulle bedöma att det förekommer tydligt eller i någon grad att eleverna ska använda sin fantasi när de hittar på ett nytt ord genom att kombinera två ord som redan är utvalda. Slutligen valde jag i detta fall att det förekommer i någon grad. Dessa gränsfall har varit det mest utmanande med att utföra analysen av läromedlet. På följande sida finns ett exempel på ett av dessa gränsfall.

Figur 7. Exempel på gränsfall i läromedlet. Von Numers-Ekman, s. 18.

Min upplevelse av att göra denna läromedelsanalys är positiv och läromedlet överraskade positivt med att innehålla en bred variation av uppgifter med alla de centrala aspekter, vilka jag presenterat tidigare i min avhandling. Som blivande klasslärare upplever jag att jag haft stor nytta av att bekanta mig med ett läromedel och även att granska det kritiskt.

5.3 Förslag på fortsatt forskning

Samhället utvecklas ständigt och skolan har som uppgift att hänga med i detta och anpassa sig för att eleverna ska få den kunskap de behöver med sig ut i livet. Detta gäller även skrivandet och olika sätt att uttrycka sig på. Tidigare i denna avhandling har det presenterats teori kring detta och resultatet av läromedelsanalysen presenterar även att läromedlet i fråga tar i beaktande kreativitetsdiskursen, skrivandets modaliteter och även kollaborativt skrivande har en central roll genom hela boken.

För att bygga vidare på den kunskap inom kreativt skrivande som nu etablerats tack vare det läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren*, vilken riktar sig till elever i årskurserna 3-4, finns det nu även en ny bok i samma serie. Den nya boken med namnet *Den magiska tandkrämen* riktar sig främst till elever i årskurserna 5-6.

Diskussionen kring läromedel är även en del jag velat fokusera på i denna avhandling. I programmet Läromedelsväktarna diskuteras olika läromedel. Läromedelsväktarna är ett forum för läromedelskritik där läromedel diskuteras och får synlighet. Läromedelsväktarna produceras vid Åbo Akademi. Programmet är ett samarbete mellan FPV, CLL och EduLab. I avsnitt 6 av programmet medverkar jag själv tillsammans med författaren av läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* Katarina von Numers-Ekman. Avsnittet där jag själv deltar produceras i slutet av november och kommer att finnas på Youtube för den intresserade. I det inledande kapitel 1 finns det mer information om Läromedelsväktarna och den diskussion vi fört om läromedlet *Den oförglömliga hamburgaren* i programmet.

Inom ramen för denna avhandling utfördes en läromedelsanalys. Denna analys fokuserar på hur läromedlet i fråga stöder kreativt skrivande. Detta kunde breddas till att även ta reda på vilka tankar författaren till läromedlet har kring kreativt skrivande och läromedlets stöd för detta. Man kunde även ta reda på hur lärare ute på fältet väljer att arbeta med läromedlet i kreativt skrivande.

Bilagor

Läromedelsanalys av *Den oförglömliga hamburgaren*.

- Hur kreativa är kapitlen?
- Förekommer inte, förekommer i någon grad, förekommer tydligt
- Avgörs med fokus på modaliteter, fantasi och kollaborativt/individuellt skrivande

Kap. 1

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter	Skriv berättelse		
Fantasi			Tokskrivning
Individuellt			Du planerar... Du skriver...
Kollaborativt	Du planerar... Du skriver...		

Kap. 2

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita och berätta vad som brukar finnas i en hamburgare
Fantasi		Egna ingredienser i hamburgaren	
Individuellt			Din hamburgare
Kollaborativt	Din hamburgare		

Kap. 3

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild av det nya djuret
Fantasi		Hurudan unge skulle de få tillsammans?	
Individuellt			... som du kan komma på
Kollaborativt	... som du kan komma på		

Kap. 4

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild av när figurena möts hemma i ditt kök
Fantasi			Fantasifigurer
Individuellt			... kommer du att få rita en bild
Kollaborativt	... kommer du att få rita en bild		

Kap. 5

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en karta över din favoritpark
Fantasi		Para ihop orden och skapa nya grejer	
Individuellt			Du
Kollaborativt	Du		

Kap. 6

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita ett foto till intervjun
Fantasi		Vem ligger i högen?	
Individuellt			Hur känner du dig?
Kollaborativt			Läs upp svaren du skrev för någon

Kap. 7

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild av maskinen
Fantasi			Vilka ljud kan din maskin göra?
Individuellt			Du
Kollaborativt	Du		

Kap. 8

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en tankekarta
Fantasi		Hitta på ett namn	
Individuellt			Fundera tyst för dig själv
Kollaborativt			Berätta om din kroppsdel för någon

Kap. 9

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita av framsidan av vykortet
Fantasi			Skriv dagbok om din dag på den påhittade orten
Individuellt			Tänk dig att du är på platsen
Kollaborativt			Läs upp vykortet för någon

Kap. 10

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild ur spelet på telefonens skärm
Fantasi		Berätta hur det känns att krympa	
Individuellt			Berätta om ditt favoritspel
Kollaborativt			Visa upp bilden för någon och berätta vad spelet går ut på

Kap. 11

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild till dikten
Fantasi		Skriv en dikt	
Individuellt			... där du börjar med ett av orden du valt
Kollaborativt			Läs upp din dikt för någon

Kap.12

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita reklamen i rutan
Fantasi			Hitta på en slogan
Individuellt		Ensam eller tillsammans med en kompis får du fantisera ihop...	
Kollaborativt			Börja uppgiften i grupp

Kap. 13

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en serie om dig och din superkraft
Fantasi			Hitta på vad som händer i serien
Individuellt			Du kan skriva... Du kan också...
Kollaborativt			Berätta om din superkraft för någon annan

Kap. 14

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild till ditt nonsensord
Fantasi			Hitta på nonsensord
Individuellt			Skriv ner alla nonsensord du kan komma på
Kollaborativt			Läs upp meningarna för någon

Kap. 15

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en karta över stället där tomaterna gick över vägen
Fantasi		Gör faktarutor om de två tomaterna som gick över en väg	
Individuellt			Frågor att fundera på medan du skriver
Kollaborativt			Läs upp din berättelse för någon

Kap. 16

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita en bild till din saga
Fantasi			Hitta på ett recept för din trolldryck
Individuellt			Du kan välja en eller flera figurer att skriva om
Kollaborativt			Läs upp receptet för någon

Kap. 17

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Skapa bokens pärm
Fantasi		Skriv ner idéer i rymdraket	
Individuellt			Vad skulle du vilja veta om rymden?
Kollaborativt			Diskutera rymdfrågorna med någon

Kap. 18

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter	Skriv/Fyll i		
Fantasi			Skriv en berättelse om...
Individuellt			Du kommer att få skriva en berättelse
Kollaborativt			Läs upp era listor för varandra i klassen

Kap. 19

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter			Rita pärmen till din bok
Fantasi			Skriv en berättelse, baka in alla fem saker du valde från pärmarna
Individuellt			Skriv vad du valde... Din berättelse...
Kollaborativt			Läs upp din bokryggspoesi för någon

Kap. 20

	Förekommer inte	Förekommer i någon grad	Förekommer tydligt
Modaliteter		På baksidan kan också finnas en bild	
Fantasi			Skriv din egen bok
Individuellt			Skriv din egen bok
Kollaborativt			Låt en kompis göra en författarintervju med dig inför klassen

Litteraturförteckning

- Björklund, S., Rejman, K., Magnusson, U., Heilä-Ylikallio, R. (2016). *Elevtextens många uttryck – Mot en multimodal analys*.
http://www.vakki.net/publications/2016/VAKKI2016_Bjorklund_et_al.pdf
- Björklund, S. & Svenlin, M. 2019. *Kreativt skrivande i skolan: förhandlingar om utrymme för elevens eget skrivande vid skrivsamtal*. Vasa: Åbo Akademi.
- Björkvall, A. (2009). *Den visuella texten: Multimodal analys i praktiken*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Darus, S., Rbuiaee, A., Ab, N. (2016). *Collaborative Writing: A Review Of Definitions From Past Studies*. Hämtad 23 september 2019 från
https://www.researchgate.net/publication/290437857_Collaborative_Writing_A_Review_of_Definitions_From_Past_Studies
- Englund, B. (2006). *Vad har vi lärt oss om läromedel? – En översikt över nyare forskning*.
https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a655d8c/1553959190350/Forsk_arbilaga.pdf
- Granwald, T. (2019). *Kreativt skrivande: Grundbok i litterärt skapande* (Upplaga 1:2.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Hayes, J. & Flower, L. *A Cognitive Process Theory of Writing*. Hämtad 23 september 2019 från
https://www.researchgate.net/publication/239552089_A_Cognitive_Process_Theory_of_Writing
- Isaksson, M. (2014). *Hur blir en valnöt en skalnöt: Språkliga processer i kreativt skrivande med ungdomar*. Södertörn Universitet.
<http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:735457/FULLTEXT01.pdf>
- Ivanič, R. (2004). Discourses of Writing and Learning to Write. *Language and education* 18(3), 220-245. www.eprints.lancs.ac.uk/3948/
- Jørgensen, I. & Askeland, N. (2019). *Hva er kreativ akademisk skriving*. Hämtad 16 oktober 2019 från

https://www.idunn.no/kreativ_akademisk_skriving/kapittel_1_hva_er_kreativ_akademisk_skriving

- Korsell, I. (2009). *En didaktisk diamant*. Stockholm: Lärarförbundet.
- Kress, G. (2010). *Multimodality: a social semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge.
- Kullberg, B. & Nielsen, C. (2008). *Skriftspråka eller skriftbråka: Att utvecklas till en läsande och skrivande människa* (1. uppl.). Malmö: Gleerups utbildning.
- Lundberg, A. & Werner, A. (2014). *Kreativt skrivande och kritiskt tänkande i genusvetenskap*. Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2007). *Forskningsprocessen: Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. (2. uppl.). Stockholm: Liber.
- Pulls, S. (2019). *Skrivande och blivande: konstruktioner av skönlitterärt skrivande i handböcker och läromedel 1979-2015*. Umeå Universitet.
- <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1286092/FULLTEXT01.pdf>
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet: I en utvecklingspedagogisk teori* (1. uppl.). Stockholm: Liber.
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Selander, S. (2003). *Pedagogiska texter och andra artefakter för kunskap och kommunikation. En översikt över läromedel – perspektiv och forskning*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.
- Selander, S. (2017). *Didaktiken efter Vygotskij: Design för lärande* (1. uppl.). Stockholm: Liber.
- Silverström, C. & Rautopuro, J. (2015). *Språk och skrivande i årskurs 9: En utvärdering av lärresultat i modersmål och litteratur våren 2014*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Storch, N. (2005). *Collaborative writing: Product, process, and students' reflections*. *Journal of Second Language Writing* 14 (2005) 153–173. Hämtad 3 oktober 2019 från https://www.researchgate.net/publication/248545505_Collaborative_writing_Product_process_and_students'_reflections

- Sydkustens landskapsförbund. (2019). *Sydkustens ordkonstskola*. Hämtad 22 maj 2019 från <https://www.ordkonst.fi/sv/start/>
- Svensson, A. (2005). *Språkglädje: Språklekar i förskola och skola* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- TheEduLab. (2019). *Läromedelsväktarna*. Vasa: Åbo Akademi. Hämtad 9 januari 2020 från: <https://youtu.be/6E2L5gsYYAc>
- Tjernberg, C. (2016). *Skrivundervisning: processinriktat skrivande i klassrummet*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Utbildningsstyrelsen. (2014). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.
- Vass, E. (2002). *Friendship and creative collaborative writing in the primary classroom*. *Journal of Computer Assisted Learning* 18, 102-110. Hämtad 2 oktober 2019 från https://www.researchgate.net/publication/220663142_Friendship_and_collaborative_creative_writing_in_the_primary_classroom
- Vidjeskog, J., Bondestam, L. & Fagerström, M. (2010). *Ordkonst: Alla har fantasi*. Helsingfors: Sydkustens landskapsförbund.
- Vikström, B. (2005). *Den skapande läsaren: Hermeneutik och tolkningskompetens*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Von Numers-Ekman, K. (2019). *Den oförglömliga hamburgaren: Och andra historier*. Helsingfors: Schildts & Söderströms.
- Vygotskij, L. S., Öberg Lindsten, K. & Lindqvist, G. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.
- Wikman, T. (2004). *På spaning efter den goda läroboken. Om pedagogiska texters lärande potential*. Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Østern, A. (1994). *"Sol, sol, -Jag vill va' solen!": Kontextbyggande och perspektivbyten i barns berättande och drama*. Vasa: Åbo Akademi.
- Ödman, P. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande: Hermeneutik i teori och praktik* (2. uppl.). Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

